

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund
Årgang 64 . Nr. 1

Januar
1979

(Svend Gerner Andersen fot.).

HARLANG & TOKSVIG BLADFORLAG A/S

Dr. Tværgade 30 · 1302 København K · Tlf. (01) 13 86 66

Formidler annoncer til mere end 20 danske fagblade

Annoncer til distriktsblade ekspederer

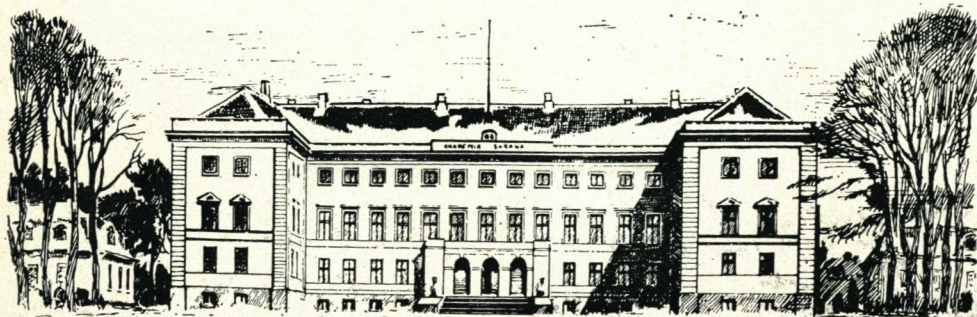
DISTRIKTSBLADENES ANNONCEEKSPEDITION

Lille Strandstræde 20 · 1254 København K · Tlf. (01) 12 38 40

Bogholderi og afregning: Borgergade 20 · 1300 København K · Tlf. (01) 13 86 66

C.W. Tom-Petersen
Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORANER-BLADET

JANUAR 1979

64. ÅRGANG

NUMMER 1

LEGATER

Ansøgning om de nedennævnte legater skal inden udgangen af januar måned 1979 indsendes til direktør, cand. jur. Svend Clausen, Amaliegade 21 A, 1256 København K., stiledt til Soransk Samfund med angivelse af, hvilket legat der søges. Der findes ikke særlige ansøgningsskemaer, men i ansøgningen må der redegøres for, hvad legatet ønskes anvendt til, samt for ansøgerens økonomiske forhold.

1.

Fhv. handelsskoleejer og forstander Valdemar Petersens legat for unge mennesker, der er udgåede fra Sorø Akademis Skole med realeksamen.

Fortrinsret har sønner af borgere i Sorø by eller landdistrikt samt sådanne, der går handelsvejen.

2.

Støttefondet for gamle Soraneres efterladte.

Legatet kan søges af gamle soraneres efterladte. Fortrinsret har enker med børn.

3.

Møllejejer Frederik Jørgensen og hustrus legat.

Legatet kan søges af en soraner til uddannelsesformål, eller af gamle soraneres trængende enker.

4.

Forstkandidat Gustav Hoff-Hansens legat.

Legatet kan søges af en værdig trængende, ældre soraner og uddeles for en 5-årig periode.

5.

Ingebjørg og Poul Suhr-Henriksens legat.

Legatet kan søges af trængende gamle soranere eller af soranere til uddannelsesformål eller gives til sådanne formål, der skønnes af betydning for Sorø Akademis Skole eller Soransk Samfund.

6.

Soransk Samfunds 100-års jubilæumslegat.

Legatet kan søges af nuværende eller tidligere elever og lærere.

7.

Digteren, cand. jur. Aage Krarup Linds legat.

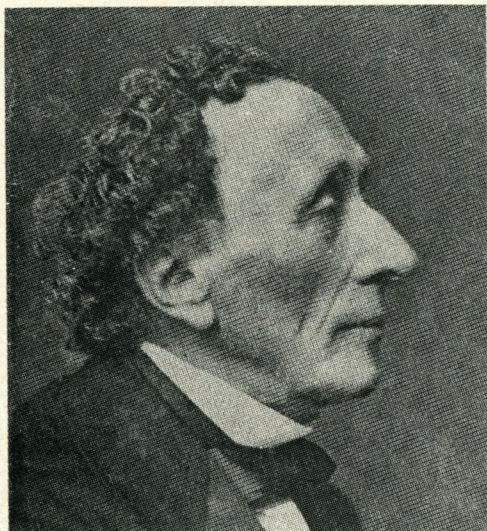
Legatets formål er at bekoste eller yde tilskud til udgivelse af kvalificerede arbejder af kunstnerisk, videnskabelig eller praktisk art og kan søges af personer, der i mindst 3 år har været elever på Sorø Akademis Skole, eller som er eller gennem en årrække har været lærere ved skolen.

Svend Clausen.

H. C. Andersen og B. S. Ingemann

Af afdøde Chefredaktør Alfred Winther

Marstrands udkast til et portræt af Ingemann fra 1859.

*Hos Ingemann blev man god og bedre.
Historien om akademi-nissen og akademi-gartneren af samme navn.*

H. C. ANDERSEN stod helt fra skoleårene i Slagelse i et nært forhold til Ingemanns digterhjem i Sorø. Han savnede aldrig mod til at søge kontakt med ældre, kendte personligheder. Som discipel i Slagelse Latinskole, hvor hverdagene tiest var ham en sand plage, satte han sig undertiden om søndagene i forbindelse med Ingemann. Denne, som han allerede i København havde søgt, tog igen venligt imod den unge mand – måske anende, at husets gæst ejede sjældne kvaliteter, som under fornøden pleje havde vækstmuligheder.

Livet igennem holdt H. C. Andersen denne forbindelse frisk. Før eller efter en af sine udlandsrejser eller de talrige besøg på fynske og sjællandske godser stod Andersen gerne af i Sorø og blev hos Ingemanns i nogle dage. Fru Ingemann og deres pige, *Sophie* (Sophie Rasmussen, 1827–97), tog sig så kærligt af både den yngre og den ældre Andersen, at han her fandt sig et lykkeligt gæstehjem, som gang på gang blev lovprist i erindringerne.

Da H. C. Andersen begyndte på fortsættelsen af »Mit Livs Eventyr«, det vil sige: årene 1855–1867, kunne han bl. a. støtte sig til alle de breve, han havde skrevet til Ingemann, og som dennes hustru havde sendt Andersen efter Ingemanns død i 1862.

De gamle ved skovsøen

I indledningen til fortsættelse af MLE giver H. C. Andersen dette smukke billede af det Ingemannske hjem:

»Jeg må begynde med Ingemann og hans hustru, »de gamle ved skovsøen«, som han skrev på et Billede af deres Bolig i Sorø og sendte mig.

Aldrig noget Aar reiste jeg der forbi uden at blive nogle Dage hos de elskelige Mennesker. Ogsaa i Foraaret 1855 var min første Udflugt til det ingemannske Hjem, hvor jeg og hver, som kom, maatte føle, her blev man god og bedre. Der var et lykkeligt Huusliv, to kjærlige Sjæle. Den skønneste Gjenleven af Philemon og Baucis. Alt gik sin stille, glade Gang. Ingemann, troer jeg, aldrig gjorde Selskab. Folk kom om Aftenen gjerne af sig selv, og tidt voxede det op til en heel Kreds, men det var som Bordet dækkede sig selv. Alt blev som ordnet og baaret frem af usynlige Smaa-Alfer. Der var ingen Travlhed at mærke. Alt gled hen under livlig Tale. Her var Ingemann især den meest livlige og underholdende. Helst fortalte han da Spøgelseshistorier, der sædvanligviis knyttede sig til Klosterkirken og Omgivelserne her. Han fortalte med et saa humoristisk Smil, at naar man kendte ham, forstod man strax, at Historierne øieblikkeligt blev skabte, fremsprungne ved Eet eller Andet i Samtalen. Tidt laante han, i al Uskyldighed, virkelige Personer til sin Fortælling«.

Som i Bakkehuset

»Den skønneste Gjenleven af Philemon og Baucis« hentyder til, hvad digteren Rabbek skrev om sig selv og fru Kamma i digtet: Til mit Bakkehus:

Her Baucis og Philemon leve, døe. Tilsammen i hinandens Arm af Ælde.

Philemon og Baucis nævnes i en Ovid-myte som et gammelt fromt og fattigt ægtepar i Frygien, der til løn for deres gæstfrihed af Zeus ved deres samtidige død forvandlede, Philemon til en eg, Baucis til en lind.

Denne og øvrige oplysninger vedrørende H. C. Andersen og Ingemann findes i H. Topsøe-Jensens reviderede tekstudgave af »Mit Livs Eventyr« (Gyldendals Forlag, 1975). Herfra stammer også den ovenfor påbegyndte Andersenske skildring af Ingemann og hans hjem. I fortsættelsen findes den følgende gode historie om akademi-gartner Nissen (Holsteneren Hans Ditlev Nissen, gartner ved Sorø Akademi 1802 til sin død 1834). Den er fortalt til trøst for både Ingemann og H. C. Andersen. Sidstnævnte var den, der dårligst tålte kritik.

Hvad den ene Nissen lærte den anden

H. C. Andersen skriver videre om Ingemann:

»Oieblikkets Hverdagssladder og tomme Mening slog han Knips af. De daarlige og ubarmhjertige Kritikker var han stærkt på Nakken. Et Par af hans meget læste Romaner, som var gaaede ind i Folket, havde man været uretfærdig mod, ogsaa jeg kunde beklage mig. Samtalen en Aften drejede sig herom, og nu fortalte Ingemann en skjæmtefuld Historie, fuld af Trøst og Moral for os begge to:

Academiets gamle, brave Gartner Nissen havde det Høfligheds-Mundheld at sige: »*Det har I Ret i, Tak skal I have!*«, men forandrede derfor slet ikke sin Mening, han gjorde som han vilde. »Veed De«, sagde Ingemann, »hvorfra det Mundheld hidrørte? Ja, det er ganske mærkeligt. Da Gartner Nissen blev ansat ved Academiet og viiste megen dygtighed, maatte han dog døie en Deel Snak. En sagde, at Arbeidet burde være saaledes, en Anden saaledes. Det tog han sig nær, var i daarligt Humeur og gik og græmmede sig. Da møder han en Dag inde i Haven en lille graa Mand med en rød Hue paa. Den Lille spurgte, hvem han var. »*Jeg er nissen!*«, sagde den lille Mand, »*ja, Du kalder dig Nissen, men jeg er Nissen ved Academiet – Huus-Nissen. Hvorfor seer Du saa forknyt ud?*«

»-O!«, sagde gartner Nissen, »alt hvad jeg gør med bedste villie, faar jeg Utak for. Een siger dit og een siger dat. Jeg kan ikke gjøre dem tilpas, og det piner mig, det lider jeg af!«

»Det skal jeg hjælpe dig for«, sagde den lille Nisse, »men du må tjene hos mig i hele otte Dage. Jeg boer derovre bag Søen, der har jeg en Have, du skal passe. Jeg vil imidlertid sige dig forud, der ere mange underlige Dyr

derovre. De sidde i Bur, Abekatte, Poppegøier og Kakkeduer. De gjør en myrderlig Støj, men de bider ikke!«

»Det er godt!« sagde Gartner Nissen, og saa gik han med Academi-Nissen og passede hans Have i otte Dage. Altid derovre skreg det Kræ omkring ham. Da Ugen var tilende, kom den Lille og spurgte ham, hvorledes det gik, han saae jo nu ganske vel og glad ud. »Kommer du godt ud af det med Skriighalsene?«

»O det Skraal,« sagde gartner Nissen, »lader jeg gaae ind af det ene Øre og ud af det andet. De skjælde mig ud og sige, at Alt, hvad jeg gjør, er galt gjort! Saa leer jeg, nikker til dem og siger: »*Det have I Ret i, Tak skulle I have!*« Og saa gjør jeg min Dont. Det Skraal er ikke Noget at lægge sig paa Hjertet!«

»Saaledes skal du ogsaa bære dig ad ovre i Academihaven og gjøre din Gjerning«, sagde Huus-Nissen.

»Det Raad fulgte Gartner Nissen, beholdt sit gode Humeur og den Taalemaade: »Det have I Ret i, Tak skulle I have!«

»Skulle vi ikke bære os ligesaadan ad?« sluttede Ingemann med et skjæmtsomt Smil. Paa lignende Smaahistorier var han riig og opfindsom. Hans Dom var iøvrigt mild. Kjærlighed til Fædrelandet, det Skjønne og Gode groede og trivedes her i dette ægte digteriske Hjem, hvor jeg altid havde den deilige sikre Følelse: Her er jeg en kjær, velkommen Gjæst.

Hurtigt fløj Timerne hen hos de kjære Gamle ved Skovsøen. Jeg kunde ret nyde dette Idylliv, men saa kom igen Kriblen i Vingerne, jeg maatte afsted. Det gjæstfrie Basnæs og Holsteinborg aabnede mig Herregaardslivet rigt og velsignet ...«

Ingemanns død 1862

Sidst i februar 1862 læste H. C. Andersen i Aften-Avisen, at Bernhard Severin Ingemann var død. Det overvældede ham, og brev til »kjære, velsignede Fru Ingemann« »fløi afsted«. Heri bekender han sin tro på et liv efter døden, sin længsel efter et genmøde med den ældre ven. »Det er en Lyksalighed for Tanken, saa at jeg ikke kan være bedrøvet uden for Dem kjære ædle Veninde! Hils *Sophie*. Deres Pige hedder jo saadan. Hun ogsaa er bedrøvet, jeg ved det, hun holdt af ham, som hun holder af Dem«. H. C. Andersen overværede begravelsen: »Jeg stod i det Hjem, hvor jeg fra min Skoletid i Slagelse indtil nu som Ældre havde tilbragt lykkelige Timer ... Fru Ingemann sad stille, from i sin sorg, den gamle trofaste Pige *Sophie* brast i Graad, da vi mødtes, talte og fortalte om hans »yndige Død«, hans kjærlige Ord og milde Tale ... En stor Sorgeskare fulgte, og i den var Repræsentanter for alle Samfundsklasser. Mange Bønderfolk fulgte. Han havde aabnet just for dem *Danmarks* Historie og ladet Skikkelserne derfra handle og fortælle, så Hjertet blev varmt derved.

Da Kisten sænkedes i Graven, qviddrede alle smaafluglene i Solskinnet over den. Vi have i et Billede hans Jordefærd«.

Giv tid, giv tid

Fru Lucie Ingemann døde 15. januar 1868 ... »den første dybe Veemod, for ikke at sige Sorg, jeg fornåm i dette Aar ... uagtet hendet Ansigts Træk ældedes, og Haaret var blevet hvidt, forekom hun mig altid ung, jeg mærkede ikke hendes Alder, selv da hun blev blind og døv«.

En noget mindre højstemt følelse giver Andersen udtryk for i et brev til Henriette Collin, skrevet på Basnæs året før - 19. juli 1867. Det hedder her om opholdet i Sorø »I det slette Vejr«:

»Ingemanns Huus er gammelt og øde, store Træer omskygge det, der var vaadt og raat, Regnen skyllede ned. Jeg fandt Fru Ingemann meget affældig, det er aldeles umuligt at tale med hende, saa døv er hun nu, jeg maatte skrive med Kridt paa en Tavle, hun havde Besvær med at læse det ... det var en tung Samtale. Jeg blev der Tirsdag og Onsdag, hun var glad og taknemmelig derfor. Der var noget Rørende i hendes Glæde, men jeg havde en Fornemmelse af, at jeg var ved at græde. Jeg syntes, jeg var halvt blandt de døde - her på Basnæs ... seer jeg Havet, det ruller, jeg hører, hvor det blæser, det er dog Liv! ...

Andersen vovede sig i den bidende kolde Vintertid ikke til Sorø ved fru Ingemanns jordfæstelse 22. januar, men det blev smukt solskin, og af Dagbogen fremgår det, at Andersen fortrød, at han ikke var rejst til Sorø. »Forfatteren Theodor Schorn, hendes og Ingemanns trofaste Ven, kom derfra og fortalte, at da paa Kirkegaarden Præsten netop i sin tale havde berørt et Digt af Ingemann, hvori denne taler om en lille Fugl, der altid synger »giv Tid! giv tid!« - Bønderne sige »slid Tid!« - begyndte pludselig den lille Fugl at qviddre i Solskinnet«.

»Giv tid« - linien findes i digtet »I Sne staar Urt og Busk i Skjul«. Det stammer fra »Huldre-Gaverne eller Ole Navnløses Levnets-Eventyr« (1831) og synges endnu ofte til I. P. E. Hartmanns melodi som en af Ingemanns folkekære åndelige sange.

Det bitre fordonster

Næst efter Collin'erne og Oehlenschläger er Ingemann den, der oftest er omtalt i H. C. Andersens »Mit Livs Eventyr«. At Andersen følte sig så vel i Sorø skyldtes nok den milde, venlige forståelse, han her fandt i fællesskabet om både poesi og fantasi, men næppe mindre den vederkvægelse for sindet, dette hjem gav ham til trøst og lindring i modgang. »Der gives Mennesker, i hvis Omgivelser man ligesom bliver bedre. Det Bittre fordonster og hele Verden faaer en Solglans, der egentlig udgaaer fra dette hyggelige Hjem«.

Alfred Winther,
Chefredaktør, Dagbladet, Ringsted.

Den store søjlekolos?

(H. C. Andersen: Mit livs eventyr 1864).

Lille Juleaften var jeg hos Fru Ingemann i Sorø. Inde i Stuerne var Alt paa den vante Plads, men udenfor - hvor forandret! Slotsgartneren havde foretaget store Forandringer, vistnok Forskjønnelse, Akademi-Haven var sat i aaben Flugten med Pladsen udenfor Akademiet. Halvdelen af Ingemanns Have var derved taget bort. Det Parti, der havde været ham det kjæreste, en lille Høi under mægtige Træer, var nu forsvundet, den store Søjlekolos, der tjente som Bord, laae henkastet paa Jorden. Fru Ingemann havde retslydigt Tilsgagn om, at Intet skulde forandres før hendes Død; der spurgtes hende om Tilladelse til at foretage Forandringen, og den beskedne, gammle Kone svarede strax ja. »Det er jo en Venlighed, at jeg spørges«, sagde hun, »en Godhed, at jeg må blive boende her«. Ved Afreisen fik jeg en stor Bouquet, baade af Fru Ingemann og af Pigen Sophie, der havde skaaret den af sine egne Potteplanter i sit lille Vindue.

Den store søjlekolos. Mon ikke det skulle være den tykke stensøjle, der nu står ved rektors bådebro?

Møllediget

Begyndende ved Banevejen strækker »Møllediget« sig langs den nordre side af Filosofgangen helt ud til hovedvej 1 ved Jernporten. Det er det største danske ingeniørarbejde fra middelalderen, bekostet af Sunesønnerne omkring år 1200 for at skaffe drivkraft til klostrets vandmølle, der lå i haven, der hører til Mølbechs hus, og som blev udgravet for nogle år siden. Man regner med, at vandet kom fra Sorø sø, der jo i middelalderen gik i ét med Pedersborg sø, indtil Frederik den Anden byggede Kongebrodæmningen, der nu adskiller de to søer. Der må et eller andet sted have været en dæmning, der har stemmet vandet op i Sorø sø, for at der kunne blive det fornødne vand i møllediget, der har ført vandet ud i Tuel sø, men hvor denne dæmning har været, vides ikke. I december måned 1978 er museumsinspektør, lektor Tage E. Christiansen begyndt at grave to snit gennem møllediget, ét ved Banevejen og ét ved Jernporten, for at måle bundkoterne og derved bevise, i hvilken retning vandet har løbet, og i skrivende stund, som det så smukt hedder, tyder alt på, at vandet har løbet mod Jernporten, hvad man også skulle formode, idet det ser ud til, at der er en højdeforskel på ca. 1/2 m. Det har været et meget stort gravearbejde i middelalderen med spade og skovl, navnlig fordi terrænforholdene har medført, at man ikke har kunnet grave i en lige linie. Bunden af renden er stenbelagt, og renden har samtidig

(fortsættes side 8).

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

63. Årgang

1978

(Svend Gerner Andersen fot.).

SORANERBIOGRAFIER 1584-1960

som Soransk Samfunds formand Palle Taarnhøj her overrækker rektor Arne Østergaard, var den største soranerbegivenhed i mange år.

Indholdsoversigt

63. årgang 1978

JANUAR:

Ole Perch-Nielsen: Tale ved årsfesten ..	1
Palle Taarnhøj: Tale til jubilarene	4
– Fru Leths orkester	6
Per Salling: Soranerfrokost 1/12 -76	7
B. Rosenkilde Nielsen: Ølgod (Sv. Nielsen (R 18)) mindes	7
Arne Østergaard: Jonas Bruun (nekrolog)	8
Indbydelse til soraneraften på Akademiet	8
Gaver til Soranerbladet	8
Vagn Baark: Fatters lommeur m. m. (skole-erindringer)	9
H. Rosenkilde Nielsen: Henrik Rechen-dorff (nekrolog)	10
Runde fødselsdage	10
Dødsfald	11
Academy Shorts	11
Soranske noter	12

FEBRUAR:

P. Taarnhøj: Holbergs forhold til sundhed, sygdom og læger	13
Fortsættes	23
P. Salling: Sorø-Veddebanen (anmeldelse)	16
Soranerfrokost 5/1 (Saxtorph)	17
Aage Grønegaard: Sletten ved Sardes ..	18
Trygve Hogstad: Til optagelsesprøve på SAS 1921	19
Niels Hvass: Hwasshington?	21
Runde fødselsdage	21
Gamle soranere	21
Dødsfald	22
Academy Shorts	23
Soranske noter	23

MARTS:

Soranerfrokost 2/2	27
A. Kann Rasmussen: Gedeboiler	27
Regnskaber	28-30
Per Salling: Kanotur på Susåen	31
Indkaldelse til generalforsamling	31
H. Schou: Brev til Soranerbladet	32
»Krudtpeter« (Axel Müller): A whale and a butterfly	32
Gamle soranere	33
Runde fødselsdage	33
Dødsfald	35
Academy Shorts	35

APRIL (Heri indholdsfortegnelse 1976):

Paul Rantzau: Ingemanns fjerne vogter ..	37
Soranerfrokost 2. marts	38
Per Salling: H. Dreyers »Begravelse« ..	39
Frederik Nygaard: Digtet »Splejs« (lektor Henrik Gad)	39
Indbydelse til Fraternitas Soranas 42. stævne	40
H. G. Beck: Naturfredning	41
Gamle Soranere	41
Runde fødselsdage	42
Dødsfald	43
Academy Shorts	43
Soranske noter	44

MAJ:

S. Ranvig: Lektor Ove Christensen (nekrolog)	45
Bodil Wille Møller: Referat af generalforsamling 27/4	46
Paul Lorenzen: På dammen fjerne vogter går	46
Sorø Amatørteater: Holbergscene i Sorø	47
Paul Rantzau: Den Thottske gravhvælving	48
– Lokalhistorisk Arkiv i Sorø	48
Modtagne gaver til Soranerbladets drift	49
H. Kerstens: Et par notater	50
Paul Lorenzen: Borgmesterens øjne	50
Paul Rantzau: Soranske skydeskiver	51
Gamle soranere	51
Runde fødselsdage	51
Dødsfald	53
Academy Shorts	53
Soranske noter	54

JUNI:

Knud Palslev: Vølvens spådom	57
K. Viderø: 55 års jubilarer	60
Soranerfrokost 11/5 (Saxtorph)	60
Orgelfestival 78 (program)	61
Soranerfrokost 1/6 (N. Sx.)	62
Olaf Krog-Meyer: Fraternitas Soranas 42. stævne på Sostrup slot (ref.)	62
Redaktøren Paul Rantzau går af	64
A. Kann Rasmussen: Dansk præste- og sognehistorie	65
Gamle soranere	65
Runde fødselsdage	66
Academy Shorts	67

SEPTEMBER:

S. Nørgaard: Cricketklubben Soranernes 25 års jubilæum	73
Thyge Kragh: 50 års studenterjubilæum i Sorø	76
Palle Taarnhøj: Redaktørskiftet	78
Den ny redaktør	78
Soldaterkorpsets korpssang	79
Red.: Den første fodbold i Danmark slidt op på Store Plads 1878	79
»Den lille translokation«	80
»Den store translokation«	81
Indbydelse til årsfesten	82
Soranerfrokost 6/7 og 3/8	83
Runde fødselsdage	84

OKTOBER:

P. Taarnhøj: Soranerbiografier 1584-1960	89
Kai Hørby: Absalon 1128-1201	91
Inge Margith Lehn: Absalon, 850 år	93
Max Ebert: De første Sorøtryk fra 1627	94
K. E. Stubbe Teglbjærg: Borgmesterens øjne	96
Torben Glahn: »Den fattige Joseph udi Potiphars fængsel«	97
Runde fødselsdage	100
Jysk og fynsk batøk	100

NOVEMBER:

Se det kgl Teater bag kulisserne	105
Torben Glahns rustale 14/10 -78	106
Ole Perch-Nielsen: Viggo Thorlacius-Us- sing (nekrolog)	109
Soranerfrokost 7/9 og 5/10 (N. Sx.)	110
Poul Andersen: Tersløsegaard	111
E. Steen Andersen: Kostskoledrengenes karriere	113
Runde fødselsdage	114
Dødsfald	114
Indbydelse til jysk afdelings Holbergfest den 2/12	114
Soranske noter	115

DECEMBER:

P. Taarnhøj: Soranerbiografierne fuld- endte	121
- Velkomsttale ved årsfesten	122
Apropos Banevejen: J. F. Böttger, A. Kann Rasmussen og red.	124
Claus Thykier: Ole Rømers landobserva- torium	125
Red.: Absalons fødselsdag fejredes med manér i Sorø	128
- De tvende kirketårne (om Absalon) ..	129
Kristian Olsen: »kinaassutsip taallai-bal- laden om identiteten«	133
Paul Rantzau: Knud Gjerhard (nekrolog)	134
Brev fra Thorbjørn Bennike	135
Soranerfrokost 2/11	135
Runde fødselsdage i dec.	136

Nye bøger af soranere

Hermod Lannung »Min russiske ungdom«, Gyldendal 1978.

Hermod Lannung er nysproglig student fra Sorø 1914, blev cand. jur. 1922, landsretssagfører 1928, og lige fra sin tidlige ungdom har han været stærkt politisk interesseret, tilhørende det radikale venstre. Omtalen af hans mange tillidshverv fylder en hel spalte i Soraner-biografierne, og han har øvet en stor indsats både herhjemme i landstinget og senere i folketinget og internationalt i FN, Europarådet og andre internationale organisationer.

Denne bog omhandler kun en kort periode af et langt livs mange oplevelser fra 1917-19, hvor Lannung var ansat i den afdeling af det danske gesandtskab i Petrograd, der skulle tage sig af Østrig-Ungarns anliggender, specielt de mange krigsfanger, og senere fra 1922-24 i Frithiof Nansens hjælpearbejde for de sultende studenter og professorer i Rusland.

Lektor Holten Bechtolsheim (»en af vore mest sympatiske og inciterende lærere«) bestemte en dag, at han ville lære russisk, og det skulle gå til på den måde, at han en aften eller to om ugen mødtes med 4 interesserede gymnasiaster for at undervise dem i russisk. På den måde mente han, at han bedst selv ville lære sproget. De fire elever var den senere professor Ragnar Spärck, pastor Amby, pastor Jens Juel Sørensen og Hermod Lannung.

Det beskedne kendskab til russisk fik Lannung praktisk brug for under sit senere virke i Rusland, der begyndte i 1917, da revolutionen truede med at bryde ud under Kerenskij's provisoriske regering.

Den meget levende skildring af de begivenheder, forfatteren oplevede, bygger på dagbogsoptegnelser og breve hjem, og han har oplevet mangt og meget, gadekampe under juliopstanden, der blev en slags generalprøve på oktoberrevolutionen.

Der er mange spændende snapshots fra det daglige liv, skuddene smælder og kuglerne fløjter om ørene, så alle smider sig ned på gaden eller søger ly i den nærmeste gadedør.

Den 1. juli 1918 flyttede Hermod Lannung til Moskva som souschef i Dansk Røde Kors, der også tog sig af krigsfanger. I denne periode er der også mange spændende oplevelser, for opgavernes løsning krævede mange rejser rundt i Rusland. På en rejse hjem overværede han i Finland den forhastede proklamation af en tysk fyrste som kong Karl af Finland, og på en anden rejse revolutionen i Berlin.

Derefter fulgte nogle travle år hjemme og rundt om i Europa, der afsluttedes med juridisk embedseksamen i 1922, hvorefter turen igen gik til Rusland, hvor der var tørke og misvækst og deraf følgende hungersnød, som søgtes lindret ved Frithiof Nansens indsats som højkommissær for det internationale Røde Kors, hvor Lannung bl. a. kom til at samarbejde med Vidkun Quisling, som allerede dengang viste sig komplet ude af stand til at bedømme forhold og personer.

I en dagbogsoptegnelse på bogens sidste sider overværer man, at Lenin bliver lagt på lit de parade i fagforeningernes hus i Moskva, fordi Lannung havde påtaget sig at vikariere for en korrespondent til Daily News i London og derved atter fik chancen for en enestående oplevelse.

I 1924 afvikledes Røde Kors hjælpearbejdet i Rusland, og forfatteren vendte hjem til Danmark, hvor dagens gerning krævede sit og medførte mange rejser og deltagelse i internationalt politisk arbejde i De forenede Nationer og i Europarådet.

»Min russiske ungdom« er en meget interessant, frisk og levende bog, fordi den netop bygger på uretoucherede dagbogsoptegnelser og breve, hvor alt ses med den unges friske øjne. Mange gange siden har Hermod Lannung været i Sovjetunionen og glædet sig over de store fremskridt, der er sket på mangfoldige områder, økonomisk, socialt og kulturelt, trods den anden verdenskrigs store ødelæggelser, og det har glædet ham, for han holder af russerne og Rusland.

Jørgen Møller Christensen:

Havet og mennesket

Sesam 1978

Jørgen Møller Christensen (S 51) mag. scient. (zoologi) 1961 og nu direktør for Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser på Charlottenlund slot, har skrevet den spændende og interessante bog som introduktion til en serie: »Havets hemmeligheder«. Den er beskedent af omfang, men dens indhold er meget interessant og veldisponeret. Kapiteloverskrifterne: Havets økologi, Havet som miljø, Havbunden, Havstrømmene, Planteproduktionen, Betingelser for dyreliv og Havet og menneskene kan give et indtryk af indholdet. Det er kort og klar besked om mange af de problemer, som vore dages stærkt stigende udnyttelse fører med sig, og teksten støttes af instruktive tegninger. Det intense fiskeri, olieudvindingen

både nær ved land og langt ude til havs og den stadigt voldsomt stigende mængde af spildevand kan ødelægge meget mere, end vi hidtil har troet, både for os og for vore efterkommere. Naturen har hidtil kunnet regulere selv, men det betones stærkt, at nu er den tid kommet, hvor menneskene skal vise stor omsorg, hvis vi fortsat skal kunne udnytte havet til vore formål.

Jul i Sorø 1978

Trods profetier om det modsatte i 25. årgang kom »Jul i Sorø« igen i år sidst i november måned, udgivet af den utrættelige redaktør *Oscar Lünell*, der stadig forstår at samle mange gode medarbejdere og få dem til at skrive interessante artikler om stadig nye emner fra lokalhistorien. Absalons liv behandles grundigt og sobert af *lektor Balslev. Knud Raaschou-Nielsen* skriver en fyldig nekrolog over Sorø Kunstmuseums skaber og leder siden oprettelsen *Viggo Thorlacius-Ussing*, og pastor *Benni Nordberg-Hansen* en interessant artikel om Ludvig Holberg som kirkehistoriker. Den 79-årige udvander *Peter Rasmussen* skriver fra Canada om dagligt liv på Broby Overdrev omkring århundredskiftet med sideblik til Ørnstrup skov, hvor hvert moschul dengang havde navn, og firmaet H. C. Lunge og Søn og høhøst på Flommen.

Provisor *Paul Bergmann* skildrer den omfattende ombygning på Sorø Apotek, der grundlagdes i 1606, og amtmand *V. baron Wedell-Wedellsborg* ser tilbage på sin periode som amtmand fra 1955 og skildrer de ændringer, der er sket med embedet i disse år til nu, hvor han går af og flytter til København.

Provst *Ebbe Christiansen* fortæller skoleerindringer om Stine på Vindelbro og Sorøs første biograf på hotel Kong Frederik VII (entre 25 øre) og om hans og Jacob Nielsens afsløring af en enføreningssten ude hos Stine med indskriften: »Af muldens søvn man mig uddrev, på det jeg skulde mæle, at Danmarks sønner samlet blev bag Danmarks grænsepæle«. Det oplyses, at indskriften er forfattet af Jakobs far, digteren L. C. Nielsen. Er det mon den samme sten, der står i Akademihaven ved Ingemanns hus? *Hvem ved noget om det?*

Murermester *Adolph Sørensen* skriver en fyldig og interessant artikel om maleren Preben Hornung i Alsted gamle præstegård, og *Johannes Markvardsen* beretter om Absalon og »De tvende kirketårne«.

Overbibliotekar *E. M. Lebahn* skildrer Sorø Bibliotek gennem 125 år i anledning af de omfattende ombygninger og udvidelser i Herernes gård. Udlånet er kommet op på 250.000 bind, og det stiger stadig.

Endelig mindes *Chorus Soranus'* 10 års jubilæum. Det er landskendt nu og har et meget vidtspændende repertoire. Så er der sportsnyt, billeder af jubilarer, pensionerede, studenter, realister og sidst, men ikke mindst

væsentligt for heftets økonomi, en mængde annoncer fra et bredt spektrum af Sorøs erhvervsliv, der stadig slutter op om Sorøs smukke julehefte, der plejer at blive udsolgt hvert år.

Klosterporten

Et nyt soransk tidsskrift

Forlaget Dansk Ordsyndikat, Sorø, har udsendt første hefte af et nyt tidsskrift med navnet »Klosterporten«. Redaktionen består af læge Heinrich Andersen, journalist Ole Lindboe, skovfogedassistent Torben Stæhr og karatelærer Michael Olsen. De øvrige medvirkende er: Preben Hornung, Knud Raaschou-Nielsen, Jens Peter Helge Hansen, Ole Vincent Larsen, Svend Gerner Andersen, Aksel Hyllested, Jørgen Bruun Hansen og Peter Glitten.

I en forebemærkning rides programmet op: »Ingen bestemt linie, en blandet landhandel, både det alvorlige, det sjove og det drilske skal tilgodeses. I første række skal det dreje sig om forholdene i Sorø og omegn, men blikket skal også rettes mod videre horisonter«. Der er mange projekter i bageovnen, men dette er forlagets første udspil på 48 sider. Pris 19,50. Ole Lindboe har skrevet en god artikel om Bil-Pedersens første biograf i Sorø på »Frederik VII« i 1906, som udvikler sig til en beretning om Sorøs biografier til dato. Og så kommer en anonym samtale med directricen for en ydmyg virksomhed på Stilhedsvej 6, der er ganske underfundig og vittig.

Preben Hornungs artikel: »Noget om kvalitet« danner modstykke til en artikel om fiduskunst af Ole Lindboe. Torben Stæhr skriver om brugen af vore skove og om Christian Hvid Bredahl. Spredt omkring i bladet er en række tegninger, adskillige mærket JPHH og KR-N, men også en række usignede. Er det en gættekonkurrence, eller vil de pågældende ikke have deres navn frem? Der er også tre digte om søndag i Sorø og endelig nogle små hip i anledning af lokale begivenheder.

Alt i alt, som udgiverne selv siger: en blandet landhandel!

Møllediget (fortsat fra side 6).

fungeret som kloak for klosteret. Der har formentlig på klosterbygningens sydside været retirader af træ, bygget ud over renden, hvorved man ret praktisk fik løst et sanitært problem i form af et primitivt Water Closet!

Apropos navnet: dige betyder på moderne dansk: dæmning, jordvold, men tidligere betød det også den lavning, der fremkommer, når jorden graves op, som endnu i engelsk: ditch og to dig: at grave. Vil man være moderne, kan man anvende ordet: møllerenden, men det indgyder ikke samme ærefrygt som møllediget. (Tilhængere af en flomvej bruger det første ord, modstanderne det andet)!

Holbergs fødselsdag på Det kgl. Teater

Som annonceret i bladets november-nummer fejrede vi Holbergs fødselsdag den 3. december lidt anderledes end tidligere år. Lidt før kl. 10 nedlagde en medarbejder på Det kongelige Teater og Kapels vegne en krans på Holberg-statuen foran teatret. Umiddelbart derefter entrede vor næstformand Svend Clausen atletisk statuen og oplagde Soransk Samfunds krans til fødselaren med én enkelt velvalgt bemærkning. Dette skete i overværelse af ca. 45 gamle soranere og deres ledsagere (mænd, koner, børn og barnebarn), som var mødt op for at deltage i rundvisningen på Det kongelige Teater.

Rundvisningen blev forestået af teatrets bygningsforvalter *Mogens Poll*. Han samlede sine tilhørere på teatrets gamle scene bag dekorationen til »Julestue«, der var blevet opført aftenen i forvejen ved fødselsdagsforestillingen. Her fortalte han om teatrets og scenens opbygning, om sætstykkers og for- og bagtæppers tilvirkning og (imponerende) dimensioner, om drejescene, skrå og lige brædder, daglige problemer som følge af niveauforskellen mellem scenerne, manglende prøvefaciliteter og meget, meget mere.

Herefter gik vi en tur rundt i huset, gennem magasiner, der bugnede af store og små ting, gennem malersal, gange med kostumer hængende i lag (garderoberne dér er små og har op til 8 »beboere«). Til slut så vi balletfoyer, skuespil-ditto og kongesalon – alle smukke rum.

Tal og detaljer er ikke min stærke side, når jeg som her skal gengive alene efter hukommelsen, så lad mig nøjes med hovedindtrykket af besøget, nemlig at alt simpelthen skreg om mangel på plads og funktionsduelighed – men det var jo ikke nogen særlig overraskelse. Forvalter Polls rundvisning og kommentarer var i høj grad en bekræftelse på, at det i virkeligheden er noget nær et mirakel, at tæppet går op – og det endda (som regel) seks gange om ugen.

Efter rundvisningen gik vi godt og vel 30 deltagere til Hotel Opera, hvor der var stillet en dejlig frokost an til os i et separat lokale. Der blev naturligvis sunget – flere sange endda – og råbt hurra (lige så stille for ikke at forskrække eller vække evt. andre gæster), og formanden bidrog til underholdningen med højtlesning om de gode (?) gamle dage på skolen; det fremgik, at forandringer ikke altid er af det onde.

Frokosten igennem gik snakken lystigt, og de, der trods tilmelding ikke deltog, kan roligt ærgre sig (Det kan kassereren også, for han måtte betale frokosten for de udeblevne!!). – Ingen frokost i det soranske uden nachspiel, så vi var nogle få, der med fryd benyttede os af, at Hviid ikke holder lukket om søndagen.

Bodil Wille Møller.

Cricketklubben Soranernes 25 års reception 27. okt.

Reception blev afholdt på klubbens 25 års fødselsdag fredag den 27. oktober 1978 på Gentofte stadion, hvor mange af klubbens medlemmer med hustru og klubbens venner havde fundet tid og lyst til at sige tillykke til fødselsdagsbarnet.

50 gæster var mødt op og havde bragt mange gaver med.

Rektor Arne Østergaard overrakte på skolens og læreres vegne en særdeles flot malmklokke sammen med mange venlige hilsener.

Direktør Sven Clausen havde den obligatoriske gave-check med fra Soransk Samfund sammen med en venlig hilsen fra Samfundets formand, der desværre havde måttet melde forfald.

Lyngbecks legat var igen meget generøs over for fødselsdagsbarnet med en overordentlig velkommen check til styrkelse af klubbens økonomi ovenpå fødselsdagsarrangementerne.

Dansk Cricket Forbund var ligeledes blandt gæsterne ligesom Sorø Cricket Club, Skanderborg Cricketklub, Svanholm Cricketklub og Glostrup Cricketklub.

Det blev vist en film fra klubbens første år til stor moro for såvel tidligere som nuværende spillere og medlemmer. Selv et af klubbens ældste passive medlemmer, *Otto Mackeprang*, kunne vist opleve et glimt af sig selv fra næsten 25 år tidligere.

Et fair-play bat blev indstiftet af et tidligere aktivt medlem og overladt til en specielt udvalgt dommerkomite til uddeling efter hver sæson.

Det blev til nogle særdeles fornøjelige timer med vin og kransekage og udveksling af gamle minder og husker du og husker du.

Inden gæsterne gik, blev de begavet med et særdeles nydeligt porcelænsaskebæger med skolens segl i bunden. En meget, meget flot gave fra et af klubbens passive medlemmer.

Fødselsdagen blev fejret med maner, og nu kan klubben så tage fat på de næste 25 år.

STN.

Heiberg medalje

C. C. Hoffgaard (R 17), 77, fhv. direktør hos Henkel (det var ham, der fandt på Henkelprisen), stiftede i 1970 Heiberg-selskabet og er stadig dets formand. Og det var i denne egenskab, han var hos dronningen. På egne og 350 medlemmers vegne forærede han regenten det første eksemplar af den ny Heiberg-medalje, som er af sølv og kobber og på den ene side bærer Heiberg-ægteparrets profiler. Dronningen var meget glad for at få denne opmærksomhed plus den netop udsendte bogudgave af »Elverhøj«. Dronningen blev samtidig inviteret til at deltage i den friluftsfest, som hvert år i juni holdes til ære for J. L.

Heiberg og fru Johanne Louise i haven foran det gamle søkvæsthus, hvor ægteparret har haft bolig – det huser nu NATO-generalen Sir Peter Wheteley. Ved dette års party optrådte ét af medlemmerne skuespillerinden Karen Margrethe Bjerre som fru Heiberg. Hun var iført sort partyk og sorte krøller og læste op af fru Heibergs erindringer. Efter manges mening var ligheden stor. Karen Margrethe Bjerre skal også være fru Heiberg i en film, der er under optagelse. Direktør Brøste har i de sidste 10 år været leder af firmaet P. Brøstes private bymuseum på Christianshavn. Han er netop trådt tilbage, men fortsætter med at holde foredrag derude om christianhavnske mennesker og miljøer.

Apropos »Elverhøj«

I anledning af Elverhøjs 150 års jubilæum har Heiberg-selskabet ladet fremstille en medalje, der på den ene side bærer dobbeltportræt af ægteparret Heiberg og på den anden side trappepartiet i fru Heibergs have ved Søkvæsthuset. Selskabet har også ladet udsende en ny udgave af Elverhøj, forsynet med udførlige kommentarer og oplysninger om det nationale festspil.

Dødsfald

CHRISTIAN GREVE TRAMPE (S 1909)

4. januar 1905–7. oktober 1978.

EINAR MICHAELSEN (R 1921)

4. januar 1905–7. oktober 1978.

EDITH DEICHMANN (R 1915)

6. september 1898–20. november 1978.

ANDERS FUGL (S 1950)

3. juli 1932–8. november 1978.

AXEL KRUMM KNUTHSEN (R 1918)

28. august 1901–18. november 1978.

SVEND AAGE RÆVSKJÆR (S 1925).

10. januar 1906–november 1978.

Memo

Ingen indbudt taler til soranerfrokosten den 4. januar 1979 i Frederiksberg Rådhuskælder.

Bidrag til Tersløsegård

På givnen foranledning gøres opmærksom på, at bidrag, både store og små, er lige velkomne. De kan indbetales til kassereren, fhv. bankbestyrer Poul Andersen, Dalgas Boulevard 70, 2000 København F.

Red.

Runde fødselsdage

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i januar 1979:

1. Sognepræst Mogens Christophersen (f. 1904), Bag Søndermarken 9, 2., 2500 Valby.
5. Professor, dr. med. Helge Faber (f. 1909), Østersøgade 20, 1357 København K.
6. Direktør Ove Drewes (f. 1904), Ejgård Tværvej 10, 4., 2920 Charlottenlund.
9. Billedhugger Jan Buhl (f. 1919), Sølvgade 38, 1307 København K.
9. Øjenlæge, dr. med. Jens Falbe-Hansen (f. 1929), Ewaldsvej 11, 2960 Rungsted Kyst.
9. Grosserer Karl Hastrup (f. 1909), Skovstjernevej 16, 2400 København NV.
9. Ingeniør John E. Thomsen (f. 1929), Rosenvænget 3, Bredballe, 7100 Vejle.
10. Lektor Erling Pihlkjær (f. 1909), Klosterporten, 4180 Sorø.
15. Dyrslæge Erik Hermansen (f. 1929), Tølløsevej 106, 2700 Brønshøj.
16. Fhv. sognepræst Helge Dahn (f. 1904), Kymersvej 9, 4140 Borup.
17. Direktør Ib Nørgaard (f. 1929), Drosselvej 14, 4100 Ringsted.
19. Apoteker H. Steen Christiansen (f. 1929), Borgergade 5, 9620 Ålestrup.
21. Købmand Hans J. F. Frandsen (f. 1909), Fisketorvet 2, 4200 Slagelse.
22. Civilingeniør Anker R. Krog (f. 1899), Norgesgade 21, 1., 2300 København S.
23. Civilingeniør Villum Kann Rasmussen (f. 1909), Sølystparken 6, 2930 Klampenborg.
30. Direktør Viggo Jarulf (f. 1919), Vejlsøparken 17, 2840 Holte.
31. Captain Christian Dietz (f. 1904), P.O. Box 55, Chatham, Massachusetts 02633, USA.

Rettelse til decembernummeret

9. Salgschef Mogens Kongsted (f. 1908), Skrænten 4, 2820 Gentofte.
- Undskyld! Årsagen er en trykfejl i Soranerbiografierne.

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
(03) 63 08 57 (bedst 18–19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1302 København K.
(01) 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri ApS
Alleen 9, 4180 Sorø
(03) 63 05 75

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK
Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG
Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.
Autogården
(03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
Blegdamsvej 28
2200 København N
(01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
(1939)

Storno

RADIOTELEFONER

Artillerivej 126

Telefon (01) 57 68 00

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup
8580 Ryomgård
Telefon (06) 39 61 00

SAAB

**LANCIA
POLSKI FIAT**

Salg - Service

Aut. SAAB-forhandler
NIELS THIELE

Automobiler
STENLØSE
Tlf. (03) 17 00 72

**SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ**

TELEFON (03) 63 00 27
POSTKONTO 6 00 71 63

THOR-VASK - NÆSTVED

TELEFON 72 25 50

79
HR J I RAASCHOU-NIELSEN
PARKVEJ 10
2960 RUNGSTED KYST

Hvorfor nøjes med en almindelig pilsner, når du kan få en Faxe Fad til samme pris.

JEG ER
UPASTEURISERET.

Samme mængde og styrke som
almindelig pilsner-og samme upasteuriserede
kvalitet som Faxe Fad på dåse.

FAXE
BRYGGERI

-leverandør til det danske folk.